

bre l'autisme sinó un documental sobre la singularitat; i quan vaig entendre que no estàvem fent un documental sobre la psicoanàlisi, sinó un documental sobre el respecte a la diferència. I així és com poc a poc, vaig anar entenent *Unes Altres Veus*.

I a base d'escoltar els espectadors en els debats posteriors a les projeccions, a base de sentir com cadascú es con-

fessava commogut per qüestions ben diferents, vaig entendre que el documental era ple de miralls. I en aquests descobriments, m'hi vaig veure també a mi mateixa, recorrent aquell camí que suposa l'encontre amb l'autisme. Un camí d'incertesa, de dolor, d'estranyesa, però també de sorpreses, serendipitats i miralls que cadascú troba en llocs ben diferents.

El meu em va venir a trobar el dia que parlava amb l'Iván a una terrassa de Gràcia i vaig dir *serendípies* en lloc de d'estereotípies. I aquell moment es van desplegar com a opcions tots els grans descobriments casuals i els fets imprevisibles que van succeir després... I diria que va ser així com les serendipitats van esdevenir estereotípies... per a mi, d'una bellesa radical. ●

PERDUT AL LABERINT

– Marc Barceló –

Realitzador freelance, ha treballat en programes de televisió, espots publicitaris i vídeos corporatius. Operador de càmera en el documental "Unes altres veus".

Són els nens que no parlen ni fan res. Es limiten a quedar-se asseguts i fan moviments reiteratius de vaivé amb l'esquena. Això són els autistes.

Fins no fa gaire, si m'haguessin preguntat què era un autista, hauria respost alguna cosa semblant a això. Però darremament he après algunes coses sobre el tema. Ara sé que els autistes no són això, o que no són només això. He après que hi ha una cosa que es diu TEA. I m'han dit que és un calaix molt gran, unes inicials que engloben un ventall molt ampli de trastorns. Un dia vaig saber que hi ha nens que no callen, que parlen pels descoberts, que també són autistes. Com? Això sí que no quadrava. Aquest devia ser el moment en que vaig començar a dubtar seriosament d'aquell estereotip que tenia del nen que fa allò amb l'esque-

na. També vaig entendre que aquell nen «que no feia res» sí que feia alguna cosa. Seia i movia l'esquena. Així que, com a mínim, ja feia dues coses. Per tant, allò de no fer res també quedava descartat. En mig d'aquesta redefinició va aparèixer una paraula nova: Asperger. Són els que no callen. Ah caram, resulta que no és tan fàcil això dels autistes. Ara sí que allò del principi queda descartat per sempre. Si mai em pregunten, ara ja contestaré alguna altra cosa. Segurament anomenaré el TEA i desmentiré el tòpic d'allò de l'esquena. Que també té un nom, però ara no el recordo. També he après la divisió entre conductistes i psicoanalítics. Els dels aparents resultats vistosos immediats i els de les subtileses i la paciència. Es veu que són irreconciliables.

Per raons de feina i més o menys per aquella època en que començava a descobrir coses sobre l'autisme vaig conèixer l'Albert. Ell tenia 21 anys, i se sabia de memòria monòlegs del Rubí i els textos de les vinyetes del Tintín. Jo formava part de l'equip de realització del documental «Unes Altres Veus», i l'Albert n'era el protagonista. Jo no sabia res d'ell, ni que havia estat diagnosticat de Síndrome d'Asperger. Ho vaig anar descobrir a mesura que gravàvem. Sabia que era un documental sobre l'autisme, però

poc més. L'Albert, d'entrada, només em semblava un noi peculiar que tenia inclinació pels pensaments rebuscats, molta memòria. Ell era el fil conductor a través del qual s'abordava l'autisme des d'un punt de vista divulgatiu. El documental conté, a part del de l'Albert, testimonis directes de pares d'autistes i especialistes que donen dimensió i forma al que pel gran públic, com passa amb la majoria de trastorns mentals, encara és desconegut.

Vam anar a rodar vàries seqüències a un poble de La Garrotxa, Argelaguer, on hi havia un laberint quilomètric fet amb branques que connectava unes torres altíssimes fetes també amb branquillons. La producció era bastant modesta, i per desplaçar-nos d'un lloc a l'altre, ens movíem amb els nostres cotxes particulars. En un d'aquests trajectes, del restaurant on vam dinar fins el laberint on havíem de seguir gravant, l'Albert va venir amb mi. Era un trajecte curt, ara no recordo qui anava amb els seus pares, però devien portar el cotxe ple. Allà vaig tenir una conversa força surrealista, divertida, en certa manera. L'Albert interpretava al peu de la lletra cada cosa que deia. Ell verbalitzava tot el que anava pensant, sense filtres, o això em semblava. Quan jo parlava, ell no reaccionava com jo es-

perava. Jo esperava la reacció «normal». Però ell no me la donava. Era un codi de comunicació nou, de sobte, el significat del llenguatge era estrictament literal. Els meus acudits no feien cap gràcia. En tot cas el feien pensar. S'ho prenia seriosament. Allà em vaig adonar per què estàvem gravant amb ell dins d'un laberint. Igual que les galeries connecten amb la següent sense res entre mig, el seu flux de pensament també és continu i en una mena de bucle. I, com en tot laberint, també hi ha túnels sense sortida que no van enlloc. I quan creiem haver trobat la sortida som altre cop a prop del punt de partida. Recordo vagament que em va parlar d'un somni que havia tingut. Era un somni que l'havia portat a fer-se preguntes existencials. No sóc capaç de recordar quines, ni de què anava el somni. Només recordo que em va sorprendre com de transcendents semblaven aquelles qüestions a les quals no vaig ser capaç de donar resposta. Setmanes més tard vam anar a gravar una altra seqüència pel documental a Brussel·les, al museu de Tintín, que és una de les passions de l'Albert. Tan bon punt em va veure, sense dir pràcticament ni hola -això dels protocols en les relacions no va amb l'Albert- em diu: «Ja tinc la resposta pel somni». I me la va dir. I no la recordo, una llàstima. Però per ell no havien passat setmanes. Per ell no calia posar-me en context, m'havia parlat d'un somni tornant de dinar a Argelaguer, jo me n'havia de recordar.

"I, com en tot laberint, també hi ha túnels sense sortida que no van enlloc." (Fotograma d'Unes altres veus).

els casos. De nou, altre cop intentant encaixar una definició en un estereotip. Depèn, cada autista és un món. Això sí que m'ha quedat clar, en els autismes les definicions molt delimitades no existeixen.

Aquell laberint d'Argelaguer on vam rodar, per altra banda, era l'obra d'un artista espontani. Un geni creatiu. Un home, torner mecànic de professió, que va consagrar la seva vida a una obsessió. Va dedicar quaranta vuit anys a muntar i desmuntar laberints, torres, estructures, poblats sencers de branquillons. En el tracte personal era una persona simpàtica i entranyable. I també reiterativa en els arguments sobre si mateix. Molt sovint li sentíem dir les mateixes paraules una i altra vegada. I vèiem com després de destruir la seva obra tornava a refer-la des de zero. Sembla que entre en Josep -l'artista, que fa poc va morir- i l'Albert hi ha moltes coses en comú. Com a mínim el laberint. ●